

Curaçao

Magistrale hommage aan Palm

Door René Zwart

WILLEMSTAD/DEN HAAG - Met een magistrale vertolking van de composities van zijn betovergrootvader Jan Gerard Palm heeft pianist Robert Rojer zaterdagavond diepe indruk gemaakt op Koningin Beatrix.

De vorstin gaf met haar aanwezigheid extra cachet aan een uniek concert waarmee een hommage werd gebracht aan de grondlegger van de klassieke Curaçoise muziek, 'Gerry' Palm.

In het sfeervolle Dilligentia Theater in Den Haag was het balkon gereserveerd voor nazaten van de beroemde componist. Naast de Koningin kon gastheer - gevolmachtigde minister - Comenencia een groot aantal hoogwaardigheidsbekleders welkom heten zoals premier De Jongh-Elhage, gouverneur Goeddrag en diens Arubaanse ambtgenoot Refunjol, de ministers Vogelaar, Donner en Hirsch Ballin, staatssecretaris Bijleveld, voorzitter Timmerman-Buck van de Eerste Kamer, de Tweede Kamerleden Kamp (de aanstaande Rijkscommissaris van de BES-eilanden), Van Beek (voorzitter van de Kamercommissie voor Antilliaanse en Arubaanse Zaken) en Leerdam, de oud-ministers Dijkstal en Van Boxtel, staatsraad Ellis en diens voorganger Wawoe en voormalig Kamerlid Rosemüller die als lid van de commissie Je-

Koningin Beatrix diep onder de indruk van optreden pianist Rojer

Koningin Beatrix in gesprek met premier De Jongh-Elhage, initiatiefnemer Joop Halman en gevolmachtigde minister Paul Comenencia die als gastheer optrad.

FOTO'S ANTILLENHUIS/STUDIO FVS

surun een aanzet heeft gegeven voor het staatkundig vernieuwingsproces.

Ook het Vaticaan was vertegenwoordigd in de persoon van monseigneur Karel Kasteel, zoon van de vroegere gouverneur Piet Kasteel.

„Majesteit, dat u ons eert met uw aanwezigheid vanavond aanvaarden wij als een bekroning van de waardering voor de bijdrage van Jan Gerard Palm en de andere leden van ons muzikale familie aan ons gezamenlijk cultureel erfgoed,” zo opende Comenencia zijn welkomstwoord.

„De naam Palm is op Curaçao en de andere eilanden van de Nederlandse Antillen onlosmakelijk verbonden met de Antilliaanse klassieke muziek. Dankzij

de composities en het muziekonderwijs van diverse generaties Palm alsook de geluidsopnamen van Jacobo en Edgar Palm, hebben onze klassieke walsen, polka's, mazurka's, danza's en tumba's bekendheid verworven tot ver buiten de salons en huiskamers waarin ze oorspronkelijk werden vertolkt.”

„Wie luistert naar de uitgebrachte lp's en cd's en bladert door literatuur over onze muziekgeschiedenis beseft dat de familie Palm een uitzonderlijk rijke muzikale traditie vertegenwoordigt. Een traditie die van de vanavond optredende Robert Rojer teruggaat naar Albert en Edgar Palm, naar Rudolph Palm, John Palm, Toni Palm en Jacobo Palm in de 20ste eeuw en naar hun opa en stamvader

van de muzikdynastie, J.G. 'Gerry' Palm in de 19e eeuw.”

„In zijn boek 'Waarom elf Antilliaanen knielden voor het hart van Chopin', schrijft Jan Brokken in het hoofdstuk 'De Palmen' (hij telt er achttien), dat met het overlijden van Edgar Palm in 1998 een tijdperk voorbij was 'dat langer had geduurd dan de meeste vorstenhuizen regeren'. De illustere familie Palm is niet de enige muzikale familie op de Antilliaanse eilanden. Maar zij heeft zich onderscheiden in zowel proliferatie van muzikaal talent als inspiratie van anderen door onderwijs in en verspreiding van dit genre van de Antilliaanse muziek. Zie daar de voornaamste reden voor deze hulde aan Gerry Palm,” aldus Comenencia.

Vervolgens vertelde prof.dr.ir. Joop Halman, voorzitter van de Stichting Palm Music Foundation, over het enorme werk dat is verzet om alle composities van zijn betovergrootvader te traceren en te conserveren. Dat was een immens karwei omdat de partituren aangetast door de tand des tijds soms nauwelijks leesbaar waren. Ook ontdekte Halman composities die een eeuw lang als verloren werden gewaand.

Samen met zijn tegenwoordig in Venezuela wonende neef Robert Rojer stelde bij het boek 'Leven en werk van een muzikale patriarch op Curaçao' samen. Een selectie van dertig composities werd bovendien door Rojer

op CD gezet. Van beide werd zaterdagavond het eerste exemplaar aan de Koningin aangeboden.

Maar niet nadat de pianist eerst de zaal had betoverd met een virtuoze uitvoering - uit het hoofd! - van 24 composities. Een staande ovatie was zijn deel waarna Koningin Beatrix hem bij zich riep om hem uitgebreid te complimenteren.

Achter-achter kleinzoon Walter Palm (dichter) schreef speciaal voor het concert een gedicht:

De muziek van mijn betovergrootvader Jan Gerard Palm (1831-1906).

In jouw muziek hoor ik zowel het zwoele ritme van de passaat als de verschroeiende hitte bij een naderende orkaan.

Bloeiende flamboyant maar ook aan droogte gebode savanne, hoor ik in jouw muziek.

Zowel de woeste golven van de Noordkant als het zoete neuriën van branding aan de Zuidkust, hoor ik in jouw muziek.

In jouw muziek hoor ik contradicties en paradoxen, hoor ik Curaçao.

(C) WALTER PALM

Jan Gerard Palm, een muzikale patriarch

Jan Gerard Palm is voor zover bekend de eerste componist die klassieke Curaçoise muziek heeft geschreven. Tot op vandaag zijn op de Nederlandse Antillen verschillende van de door hem gecomponeerde muziekstukken populair.

Jan Gerard Palm werd geboren in 1831 op Curaçao en al op jonge leeftijd gaf hij leiding aan diverse muziekgezelschappen. Op 28-jarige leeftijd werd hij aangesteld als kapelmeester van de Stedelijke Schutterij op Curaçao. Verder was hij organist in de Joodse synagoge Emanu-El en die van Mikvé Israël, organist bij de Verenigde Protestantse Gemeente en de Vrijmetselaarsloge Igualdad.

Jan Gerard Palm was een meervoudig instrumentalist; hij speelde piano, orgel, luit, klarinet, fluit en mandoline. Hij was bovendien één van de vaste medewerkers van het internationale tijdschrift 'Notas y Letras' dat zich toelagde op de publicatie van literaire werken en blad-

Robert Rojer zaterdagavond achter de vleugel op het podium van Theater Dilligentia.

muziek. Dit Spaanstalige tijdschrift, dat onder leiding stond van de dichter en musicus Joseph Sickman Corsen, gold als toonaangevend in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied.

De composities van Jan Gerard Palm frapperen door het persoonlijke karakter dat hij in zijn composities weet te leggen. Hij was vaak vooruitstrevend en niet bang om een voor zijn tijd ongewoon akkoord te schrijven. Het karakter van de klassieke

Curaçoise muziek is in sterke mate door hem bepaald. Als componist was hij ook bijzonder productief, hij heeft meer dan 180 composities geschreven.

De bewaard gebleven composities van Palm zou men met enige goede wil in vier stijlcategorieën kunnen indelen.

In de eerste plaats denkt men aan de composities die Palm schreef voor dansfeesten. Het komt nogal eens voor dat deze composities meer imponeren

als luistermuziek, zeker als zij strikt volgens de aanwijzingen van de partituur worden uitgevoerd. Een aanzienlijk aantal van zijn walsen en mazurka's doet bijvoorbeeld sterk denken aan de walsen en mazurka's van Chopin.

De tweede categorie omvat een aantal grotere werken geschreven voor orkest en voor viool en piano. In zijn Fantasieën en Serenades is de invloed van 19de eeuwse Italiaanse en Franse operamuziek en ook die van Beethoven duidelijk merkbaar is.

Ten derde onderscheidt men de groep die men als plechtige of ernstige muziek zou kunnen aanmerken en die hij schreef als vaste organist van de synagoge, de Protestantse kerk, en de vrijmetselaarsloge. Tot op vandaag wordt de door hem gecomponeerde Temple Adon Olam gezongen in de synagoge op Curaçao.

Ten slotte kan worden genoemd de muziek die Palm

schreef voor de door hem geleide militaire kapel in Willemstad. Deze kapel gaf vaak uitvoeringen in het openbaar. Eén van zijn meest populaire marsen, de mars Curaçao was zo populair dat ze jarenlang na zijn dood nog door de straten van Willemstad klonk wanneer het garnizoen met muziek kwam aanmarcheren.

Jan Gerard Palm heeft ervoor gezorgd dat de door hem ingezette muziektraditie van componeren werd voortgezet door zijn meest talentvolle leerlingen. In dit verband kunnen worden genoemd Jules Blasini (1847-1997), Abraham Capriles (1864-?), Julio Leyba (1871-1916), Jean Bernard Antoine (Toni) Palm (1885-1963) en zijn eigen kleinkinderen Rudolph Palm (1880-1950), John Palm (1885-1925), Jacobo Palm (1887-1982) en Betsy Dovale-Palm (1888-1940). Deze zorgden er vervolgens ook weer voor dat de muzikale fakkel werd overgedragen aan jongere generaties van componisten.

In 2006 was het niet alleen 100 jaar geleden dat Jan Gerard Palm overleed, het was ook zijn 175e geboortjaar. Naar aanleiding hiervan zijn diverse initiatieven gestart om zijn oeuvre te documenteren, publiceren en toegankelijk te maken voor een groot publiek. De belangrijkste van deze activiteiten worden hier kort aangestipt.

Na raadpleging van het literaire en muziek tijdschrift *Notas y Letras* dat verscheen van 1886-1888 op Curaçao, het napluizen van krantenberichten in zowel de Curaçaosche Courant als De Vrijmoedige en het bestuderen van diverse boeken en publicaties over de 19e eeuw op Curaçao, kon door Joop Halman worden afgeleid dat Jan Gerard Palm tenminste 181 composities moet hebben geschreven.

Van de geïdentificeerde 181 composities heeft Halman de afgelopen twee jaar 147 partituren kunnen terugvinden. De manuscripten zijn aangetroffen in openbare archieven zoals het Nationaal Archief Nederlandse Antillen en het archief van de synagoge Mikvé Israël-Emanuel op Curaçao, de collectie Antilliana van de openbare bibliotheek in Den Haag en in particuliere collecties in Nederland, Spanje, Venezuela en op Curaçao. In het bijzonder moeten hier worden genoemd de collectie Elsa Debrót-Palm in Madrid en de Edgar Palm collectie op Curaçao.

De meestal handgeschreven partituren zijn met behulp van het softwareprogramma Sibelius gedigitaliseerd. Het invoeren van de partituren werd uitgevoerd door Kamaran Majid Tawfiq, een student aan het conservatorium in Enschede. Na het invoeren zijn alle partituren vervolgens in een aantal revisieron-

Stichting brengt oeuvre Palm nieuw leven

Na afloop van het concert gingen de aanwezige nazaten van componist Palm op de foto met Koningin Beatrix. De vorstin wordt geflankeerd door achter-achterkleinzonen Robert Rojer en Joop Halman.

des door Joop Halman en Robert Rojer gecontroleerd op mogelijke invoerfouten. Het resultaat is de beschikking over een bijzonder unieke en omvangrijke collectie partituren van klassieke Curaçaose muziek uit de 19e eeuw.

De partituren van Jan Gerard Palm worden gedrukt en uitgegeven door Broekmans en Van Poppel, een uitgeverij voor bladmuziek. In de door Robert Rojer geredigeerde muziekbundel zullen 115 van de door Halman getraceerde composities worden opgenomen. De druk van de muziekbundel wordt mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van o.a. het Prins Bernhard Cultuur Fonds, de Loge Igualdal op Curaçao en een aantal privé donateurs.

Het boek 'Jan Gerard Palm (1831-1906); Leven en werk van een muzikale patriarch' (een uitgave van KITLV) is geschreven

door Joop Halman en Robert Rojer. Naast een uitgebreide toelichting op de composities van Jan Gerard Palm, wordt in het boek uitvoerig ingegaan op zijn leven zoals dit zich afspeelde in de 19e eeuw op Curaçao. Ook komen zijn meest talentvolle leerlingen in een apart hoofdstuk aan bod.

Een CD met pianocomposities van Jan Gerard Palm waarvoor de opnamen afgelopen zomer plaatsvonden in het Belgische Gent, wordt uitgegeven door de S.E.L. Maduro muziekstichting op Curaçao. Robert Rojer speelt op deze CD in totaal 30 pianocomposities van Jan Gerard Palm. Het gaat om dansmuziek uit de 19e eeuw: mazurka's, danza's, tumba's, walsen, polka's en een galop.

Naast dansmuziek, heeft Jan Gerard Palm muziek geschreven voor diensten in de synagoge, de protestantse kerk en de

vrijmetselaarsloge. Ook zijn van hem een aantal grotere werken teruggevonden die hij schreef voor viool en piano. Tenslotte heeft Jan Gerard Palm diverse muziekstukken geschreven voor uitvoering door de onder zijn leiding staande muziekkapel van de Stedelijke Schutterij.

De Palm Music Foundation wil komend jaar de navolgende muziekprojecten te realiseren:

- De uitgave van een cd met muziek die Jan Gerard Palm geschreef voor piano en viool. Dit project is nog in voorbereiding. Jeroen van der Wel, meervoudig prijswinnaar (o.a. Oskar Back concours en Prinses Christina concours) en Bas van Bommel (eveneens meervoudig prijswinnaar) hebben zich enthousiast bereid verklaard deze composities van Palm op te nemen en ook uit te voeren.

- De uitgave van een cd met muziek die Jan Gerard Palm heeft geschreven voor diensten in de synagoge. Avery Tracht, verbonden als chazan aan de synagoge Mikvé Israël-Emanuel zal de zangpartij voor zijn rekening nemen. Avery Tracht kreeg in 2007 een eredoctoraat van de Hebrew University in New York, voor zijn vertolkingen van Joodse religieuze muziek.

- De uitgave van een cd met muziek die Jan Gerard Palm schreef voor de muziekkapel van de Stedelijke Schutterij op Curaçao. De Palm Music Foundation hoopt dit project te realiseren in nauwe samenwerking met de Koninklijke Militaire Muziekkapel Johan Willem Friso.

- Diverse openbare muziekuitvoeringen met muziek van Jan Gerard Palm en ook andere belangrijke componisten van Antilliaanse Klassieke muziek.

Robert Rojer: Musicerende hoogleraar

Robert Rojer (Curaçao, 1939) is een achterachterkleinzoon van Jan Gerard Palm. Vanaf zijn zesde kreeg Robert Rojer muziekonderwijs van zijn grootvader, Jacobo Palm. Rojer werd grootgebracht in de ambiance en de traditie van de Caribische muziek uit de 19e en het begin van de 20e eeuw. Op zijn twaalfde vertrok hij naar Nederland voor verdere studie aan het gymnasium en al op achttienjarige leeftijd behaalde hij zijn diploma klassiek piano aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Na deze muzikale bliksemstart besloot Rojer echter om ook medicijnen te gaan studeren. Hij werd in 1999 benoemd tot hoogleraar klinische geneeskunde aan de Rijksuniversiteit in Groningen. Robert Rojer bleef echter ook actief als pianist en componist. Hij gaf vele solo- en duorecitals en bracht cd's uit met werk van zijn grootvader Jacobo Palm, van de Cubaanse componist Ignacio Cervantes (1847-1905) en van zichzelf. Op zijn meest recente cd speelt hij 30 composities van Jan Gerard Palm. Robert Rojer woont tegenwoordig in Paragana in Venezuela.

Vervolg van pagina 8 MAZURKA

Morgen begint de mazurka aan haar terugreis. Vanuit Curaçao zijn de pianisten/componisten Wim Stadius Muller, Johnny Kleinmoedig en Livio Hermans overgekomen. Zij worden vergezeld door een dertigtal Antilliaanse muzikelliefhebbers die op eigen kosten het evenement in Polen willen bijwonen. Vanuit Amsterdam reizen pianist Randal Corsen en Jan Brokken naar Polen.

Morgenmiddag wordt de Poolse vertaling officieel gepresenteerd in boekhandel Kapitalka in Wrocław, de universiteitsstad van Polen. Aansluitend vindt een concertlezing plaats in Oratorium Marianum in Wrocław. Brokken zal elk van de twintig composities die de Antilliaanse pianisten daar ten gehore zullen brengen - mazurka's, walsen, maar ook danza's en tumba's - inleiden. Het Oratorium Marianum (ORA) van Wrocław (het vroegere Breslau) is de mooiste barokconcertzaal

Muziek als nationale trots

van Europa, gebouwd in 1773.

Voor de Antilliaanse pianisten/componisten is het een bijzondere en bijna ondenkbare eer om in de imense zaal (1500 zitplaatsen) te mogen concineren waar Mendelssohn, Clara Schumann, Liszt, Brahms en Grieg optraden.

Woensdag reist het gezelschap naar Warschau. Op donderdag geven Brokken en de Antilliaanse musici een boekpresentatie en persconferentie in de Muziekacademie van Warschau. In de grote zaal van dat conservatorium vindt om de vijf jaar het Chopin Concours plaats.

Wim Stadius Muller, Johnny Kleinmoedig, Livio Hermans, Randal Corsen en Jan Brokken geven een concertlezing in de Sale Redutove van het Tetr Wielki in Warschau, de concertzaal van de Nationale Opera. De zaal is ter beschikking gesteld door de Poolse minister van cul-

tuur Dabrowski, die het concert zal bijwonen.

Vrijdag volgt dan voor de Antilliaanse musici het absolute hoogtepunt. Per bus rijdt het gehele gezelschap naar het geboortehuis van Fryderyk Chopin in Zelazowa Wola, 40 kilometer ten westen van Warschau. De gasten worden ontvangen door de prefect van de provincie, de secretaris van de Chopin Vereniging en de Chopinologen Kazimierz Gierzod en Irenia Poniatowska. Op de vleugel van de familie Chopin zullen Wim Stadius Muller, Johnny Kleinmoedig, Livio Hermans en Randal Corsen ieder een Antilliaanse mazurka en Antilliaanse wals spelen als ode aan Chopin.

De concerten in Wrocław, Warschau en Zelazowa Wola worden op DVD vastgelegd door de Curaçaose cineast Alex Alberto. De concerten zullen in december en januari integraal uitgezonden

worden op de televisiekanalen van Curaçao, Aruba, Bonaire en Sint Maarten.

Brokken: „In warmte doen de Polen en de Antillianen niet voor elkaar onder, dat is me in ieder geval al opgevallen. Ze zijn bovendien even hoffelijk. En ja, Polen en de Antillen zijn altijd door vreemde mogendheden overheerst geweest; hun uitlaatklep en hun nationale trots was de muziek. Ik denk dat ze elkaar goed aanvoelen en begrijpen.”

Mogelijk zal de Polenreis van de Antillianen nog vele gevolgen krijgen. De universiteiten van Wrocław en de Nederlandse Antillen gaan onderzoeken of ze tot een cultureel en wetenschappelijk uitwisselingsprogramma kunnen komen. De Antilliaanse musici zullen in 2010 opnieuw naar Polen reizen. Zij zullen dan officiële gasten van de Poolse regering zijn tijdens de nationale viering van het 200ste geboortjaar van Fryderyk Chopin.